

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
FILOLOGIYA FAKULTETI

“TASDIQLAYMAN”

Namangan davlat universiteti rektori
prof.

S.T.Turg‘unov

” 07 2024-yil

O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA
O‘ZBEK ADABIYOTSHUNOSLIGI
KAFEDRASI

IKKINCHI OLIY TA‘LIMGA KIRISH IMTIHON
DASTURI VA BAHOLASH MEZONLARI

“Mutaxassislik” fani

60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish: o‘zbek tili

Namangan – 2024

Namangan davlat universiteti Kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullagan. 2024-yil 30-maydagi 14-sonli majlis bayoni.

Umidjon QO'ZIYEV

Namangan davlat univerteti O'zbek tilshunosligi kafedrasi dotsenti, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tuzuvchilar: - **Mo`minjon SULAYMONOV**

Namangan davlat univerteti O'zbek adabiyotshunosligi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Faridaxon KARIMOVA

Namangan davlat univerteti O'zbek adabiyotshunosligi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari doktori

Taqrizchilar: - **Ibrohimjon DARVISHOV** Namangan davlat univerteti O'zbek tilshunosligi kafedrasi dotsenti, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

KIRISH

Dasturning maqsadi: “Kadrlar tayyorlash Milliy Dasturi”, “Ta’lim to’g’risida” gi Qonun va ta’lim sohasida qabul qilingan bir qator qarorlar o’zbek tili va adabiyot ta’lim tizimini tubdan yangilanishni, o’qish va o’qitish usullarini milliy va xalqchillashtirish, hamda ta’lim tizimida faoliyat ko’rsatib kelayotgan pedagog xodimlarning sifati muhim ahamiyat kasb etadi.

Dasturning vazifasi: 60230100 – Filologiya va tillarni o’qitish (o’zbek tili) ta’lim yo’nalishi bo’yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta’limning ta’lim dasturi asosida amalga oshiriladi, uning nazariy va amaliy mashg’ulotlarini to’liq o’zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o’tgan shaxsga «bakalavr» malakasi (darajasi) hamda oliy ma’lumot to’g’risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi.

– mazkur ta’lim yo’nalishi va tayyorgarlik darajasi bo’yicha fan, texnika va ijtimoiy soha yutuqlarini hisobga olgan holda ta’lim dasturlarini sifatli ishlab chiqish, samarali amalga oshirish va yangilash uchun mas’ul oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari;

– ta’lim yo’nalishining ta’lim dasturlarini o’zlashtirish bo’yicha o’quv-tarbiya faoliyatini samarali amalga oshiruvchi barcha xodimlari va talabalari;

– o’z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta’lim muassasalarining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o’quv bo’limi boshlig’i, dekanlar va kafedra mudirlari);

– bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

– oliy ta’lim muassasasini moliyalashtirishni ta’minlovchi organlar;

– oliy ta’lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli Davlat organlari.

Fanlararo bog’lanish – dastur pedagogika, psixologiya, sotsiologiya, tarix, ma’naviyat asoslari, biologiya, chet tili kabi fanlar bilan chambarchas

bog‘langan bo‘lib, bu fanlar talabalarning mutaxassislikdan olayotgan bilimlarini chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

ASOSIY QISM

1. TILSHUNOSLIK NAZARIYASI

“Tilshunoslikka kirish” fani mazmuni. Fanning maqsadi, vazifalari. Tilning ijtimoiy, biologik, fiziologik tabiati. Til kishilar o‘rtasidagi aloqa quroli sifatida. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslikning vujudga kelishi. Intralingvistika. Ekstralingvistika.

Tilning ijtimoiy tabiati. Til va jamiyat. Tilning ijtimoiy vazifalari: emotiv, akkumulyativ, estetik, metalisoniy va b. Og‘zaki va yozma nutq. Yozuv va savodxonlik muammolari. Me‘yorlashtirilgan tillar. Adabiy til va shevalar. Jamiyatning tilga va tilning jamiyatga ta‘siri. Tillarning chatishuvi masalasi. Kreol tillar. Pijin tillari. Substrat va superstat hodisasi. Millatlararo tillar. Xalqaro tillar. Sun‘iy til.

Til va tafakkur. Til birliklari va mantiqiy tushunchalarning o‘zaro munosabati. Til-tafakkur-nutq munosabati. Til va nutqiy faoliyat. Nutq faoliyati, og‘zaki va yozma nutq. Lisoniy va nutqiy birliklar.

Lisoniy paradigma va lisoniy munosabatlarning asosiy turlari. Lisoniy tasnif asoslari.

Til – ramzlar tizimi. Tilning semiotik tabiati. Til birliklarining tizim sifatidagi munosabati. Til strukturasi elementlar - til sathlari. Tilshunoslik fani bo‘limlari. Tilning fonetik tuzilishi, morfologik qurilish, so‘z yasalishi va lug‘at tarkibi. Yozuv. Yozuv tarixidan. Yozuv turlari. Piktografik, ideografik, logografik va fonografik yozuvlar. Yozuvning hozirgi ko‘rinishlari.

Til taraqqiyoti. Dunyo tillari. Tilning paydo bo‘lishi haqidagi farazlar. Tillarning o‘zaro ta‘siri va rivojlanishi. Sinxronik va diaxronik o‘zgarishlar. Tildagi tarixiy-fonetik o‘zgarishlarni o‘rganuvchi soha qiyosiy-tarixiy tilshunoslik ekanligi.

Dunyo tillari. O‘lik tillar. Tillarning geneologik va tipologik tasniflari. Til oilalari. Til guruhlari. Turkiy tillar oilasi. Qo‘shimchali va qo‘shimchasiz tillar.

2. DAVLAT TILIDA ISH YURITISH

O‘zbekiston Respublikasida hujjatchilikning takomillashuvi, o‘ziga xos xususiyatlari, ahamiyati. O‘zbek tili – davlat tili. Davlat tilida ish yuritishning maqsad va vazifalari. Davlat tilida ish yuritishning boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Davlat tilida ish yuritishning ahamiyati. «Ish yuritish» tushunchasi.

Hujjatchilik tarixi. Sharq hujjatchiligi. Hujjatlar haqida tushuncha. Sharq hujjatchiligi. Hujjatchilik taraqqiyoti. So'g'd yozuvidagi hujjatlar. Uyg'ur yozuvidagi hujjatlar. "Temur tuzuklari". "Boburnoma"dagi farmonlar matnlari

X-XIX asrlarda yaratilgan hujjatlar. Nomalar. Patta. Yorliqlar. Hujjatlarning leksik va grammatik xususiyatlari.

O'zbek adabiy tili me'yorlari. Me'yor haqida tushuncha. Adabiy me'yor. Fonetik me'yor. Leksik me'yor. Grammatik me'yor. Uslubiy me'yor.

Nutqning uslubiy shakllari. Nutq uslublari haqida tushuncha. Badiiy uslub. Ilmiy uslub. Rasmiy uslub. So'zlashuv uslubi. Publitsistik uslub.

Matn turlari va tarkibi. Matn haqida tushuncha. Matn turlari. Tasviriy matn. Hikoya matn. Matnning tarkibiy tuzilishi. Matn qismlarini bog'lovchi vositalar.

Ish yuritish tili va uslubi. Ish hujjatlari haqida tushuncha. Hujjatlarga qo'yiladigan asosiy talablar. Hujjat turlari va ularning xususiyatlari. Hujjatlardagi zaruriy qismlar va ularni rasmiylashtirish

Hujjatlar va ularning turlari. Hujjatlarning mazmuniga ko'ra turlari. Hujjatlarning tuzilishiga ko'ra turlari. Hujjatlar aylanishi.

Tashkiliy hujjatlar. Farmoyish hujjatlari. Guvohnoma. Shartnoma. Nizom. Ustav. Farmoyish. Buyruq. Ko'rsatma.

Ma'lumot-axborot hujjatlari. Xizmat yozishmalari. Ariza. Ma'lumotnoma. Bildirish. Kafolat xati. Vasiyatnoma. Tushuntirish xati. Diplomatik yozishmalar. Tijorat yozishmalari.

III. ADABIYOTSHUNOSLIK NAZARIYASI

Adabiyot nazariyasi adabiyotshunoslikning tarkibiy qismi sifatida. Adabiyot nazariyasining maqsad va vazifalari.

Badiiy adabiyot - san'atning turi sifatida. So'z - badiiy adabiyotning quroli. Adabiyot - inson yaratgan mo'jiza.

Adabiyot - so'z san'ati

Badiiy adabiyot - hayot inikosi. Adabiyotning bosh xususiyati. Badiiylik va obrazlilik. Borliqni jonli, hissiy-emotsional tasvirlash. Obrazlilik-badiiy adabiyotning xususiyati. Obraz hayotni badiiy ifodalash vositasi.

Adabiyot va san'atni milliy o'ziga xosligi.

Badiiy asarda mazmun va shakl birligi

Shakl unsurlari: obraz, konflikt, sujet, kompozitsiya, badiiy til, she'r texnikasi va boshqalar.

Badiiy asar mavzusi va g'oyasi. G'oyaviy mazmun. G'oyani tendensiyaning roli.

Badiiy asarda sujet va kompozisiya. Sujet tiplari. Xronotop tushunchasi.

Til - adabiyotning asosiy unsuri. Avtor nutqi. Personaj nutqi. Badiiy adabiyotda dialektizm, arxaizm, professionalizm, vulgarizm va boshqa unsurlar masalasi.

Epik tasvir. Lirik tasvir. Insonning xis-tuyg'ulari va lirika. Lirik tur janrlari.

Epik tur janrlari: roman, qissa, hikoya va boshqalar. Satira, yumor mustaqil ijod turi sifatida. Dramatik tur. Janrlari.

Drama-teatr san'atining asosi. Tragediya va komediya.

Uslub atamasi. Badiiy uslub. San'atkor uslubi va ijodiy metod.

Ijodiy metod va adabiy oqim. Oqim - ijodiy metod tarmog'i. Adabiy yo'nalish. Romantizm va realizm.

G'arbda adabiy-nazariy fikrlar rivoji. Sharqda adabiy-nazariy fikr taraqqiyoti

Badiiy asarda mazmun unsurlari.

O'zbek adabiyotda tur va janrlar masalasi. Satira va yumor – mustaqil ijod turi sifatida.

Modern adabiyoti va uning yuzaga kelishi hamda shakllanishi.

Jahon romanchiligi va romanchilik maktablari. O'zbek nasri taraqqiyotida roman janrining o'rni.

Badiiy obraz va uning o'ziga xos xususiyatlari.

She'r vaznlari. Barmoq tizimi va uning o'ziga xos jihatlari. Aruz she'r tizimi va uning o'ziga xos xususiyatlari

She'riy san'atlar va ularning turlari.

Sa'j san'ati va uning mohiyati, turlari.

IV. O'ZBEK FOLKLORI

Mif va uning badiiy talqinlari.

Oilaviy marosim folklori

Mavsumiy marosim folklori

Xalq dostonlari

Doston janri haqida ma'lumot. Xalq dostonlarida turkumlik.

Qahramonlik dostonlari

Romanik va kitobiy dostonlar

Xalq ertaklari

Hayvonlar haqidagi ertaklar.

Sehrli-fantastik ertaklar

Hayotiy-maishiy ertaklar.

Mehnat qo'shiqlari

Xalq termalari
Lirik qo‘shiqlar
Bolalar ertaklari va qo‘shiqlari
Paremiologiya haqida ma’lumot. Maqol va uning janr xususiyatlari.
Topishmoq – paremik janr sifatida.
Latifalar, lof
Askiya

**60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili) yo‘nalishi
bo‘yicha ikkinchi va undan keyingi ta’lim yo‘nalishiga kiruvchilarning bilim
darajasini sinash maqsadida tuzilgan**

SAVOLLAR

1. “Tilshunoslikka kirish” fani mazmuni. Fanning maqsadi, vazifalari.
2. Tilning ijtimoiy, biologik, fiziologik tabiati.
3. Til kishilar o‘rtasidagi aloqa quroli sifatida.
4. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslikning vujudga kelishi.
5. Intralingvistika. Ekstralingvistika.
6. Tilning ijtimoiy tabiati. Til va jamiyat.
7. Tilning ijtimoiy vazifalari: emotiv, akkumulyativ, estetik, metalisoniy va b.
8. Og‘zaki va yozma nutq. Yozuv va savodxonlik muammolari.
9. Me‘yorlashtirilgan tillar.
10. Adabiy til va shevalar. Jamiyatning tilga va tilning jamiyatga ta’siri.
11. Tillarning chatishuvi masalasi. Kreol tillar. Pijin tillari.
12. Substrat va superstat hodisasi.
13. Millatlararo tillar. Xalqaro tillar. Sun‘iy til.
14. Til va tafakkur. Til birliklari va mantiqiy tushunchalarning o‘zaro munosabati.
15. Til-tafakkur-nutq munosabati.
16. Til va nutqiy faoliyat. Nutq faoliyati, og‘zaki va yozma nutq.
17. Lisoniy va nutqiy birliklar.
18. Lisoniy paradigma va lisoniy munosabatlarning asosiy turlari. Lisoniy tasnif asoslari.
19. Til - ramzlar tizimi. Tilning semiotik tabiati.
20. Til birliklarining tizim sifatidagi munosabati. Til strukturasi elementlar - til sathlari.
21. Tilshunoslik fani bo‘limlari.
22. Til taraqqiyoti. Dunyo tillari. Tilning paydo bo‘lishi haqidagi farazlar.
23. Yozuv. Yozuv tarixidan. Yozuv turlari.
24. Tillarning o‘zaro ta’siri va rivojlanishi. Sinxronik va diaxronik o‘zgarishlar.
25. Dunyo tillari. O‘lik tillar.
26. Tillarning geneologik va tipologik tasniflari.
27. Til oilalari. Til guruhlari. Turkiy tillar oilasi.
28. “Davlat tilida ish yuritish” fanining maqsad va vazifalari.

29. O'zbek tili – davlat tili sifatida. O'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini oshirish borasidagi islohotlar, qaror va farmonlar.
30. Hujjatchilik tarixi. Sharq hujjatchiligi
31. O'zbek adabiy tili me'yorlari bo'yicha mashqlar ishlash
32. Nutqning uslubiy shakllari bo'yicha mashqlar ishlash
33. Matn turlari va tarkibi bo'yicha mashqlar ishlash
34. O'zbekiston Respublikasida hujjatchilikning takomillashuvi, o'ziga xos xususiyatlari, ahamiyati.
35. Ish yuritish tili va uslubi bo'yicha mashqlar ishlash
36. Adabiy til me'yorlari bo'yicha ko'nikmalarni o'stirish bo'yicha mashqlar ishlash.
37. Yozma savodxonlikni o'stirish bo'yicha mashqlar ishlash.
38. Hujjat turlari bo'yicha bilim va ko'nikmalarni oshirish.
39. Tashkiliy hujjatlar va ularning uslubiy jihatlari bo'yicha mashqlar ishlash.
40. Farmoyish hujjatlari va ularning turlari. Buyruq, farmoyish, ko'rsatma.
41. Ma'lumot-axborot hujjatlari: ariza, ma'lumotnoma, bildirishnoma.
42. Ma'lumot-axborot hujjatlari: bayonnoma, dalolatnoma, ishonchnoma.
43. Ma'lumot-axborot hujjatlari: shartnoma, tilxat, vasiyatnoma.
44. Tavsifnoma, tavsiyanoma. Yozilish uslubi. o'ziga xos xususiyatlari.
45. Guvohnoma, dalolatnoma, ishonchnoma. Yozilish uslubi. o'ziga xos xususiyatlari.
46. Xizmat yozishmalari.
47. Diplommatik yozishmalar.
48. Adabiyot nazariyasi adabiyotshunoslikning tarkibiy qismi sifatida.
49. Badiiy adabiyot - san'atning turi sifatida.
50. Badiiy adabiyot - hayot inikosi. Adabiyotning bosh xususiyati.
51. Badiiylik va obrazlilik.
52. Badiiy asarda mazmun va shakl birligi
53. Shakl unsurlari
54. Obraz
55. Konflikt
56. Sujet
57. Kompozitsiya
58. Badiiy til
59. She'r texnikasi.
60. Badiiy asar mavzusi va g'oyasi.
61. Badiiy asarda sujet va kompozitsiya.
62. Xronotop tushunchasi.
63. Til - adabiyotning asosiy unsuri. Muallif nutqi. Personaj nutqi.
64. Epik tasvir.

65. Lirik tasvir.
66. Lirik tur janrlari.
67. Epik tur janrlari
68. Satira, yumor
69. Dramatik tur janrlari.
70. Uslub atamasi. Badiiy uslub.
71. Ijodiy metod va adabiy oqim. O
72. Romantizm va realizm.
73. G'arbda adabiy-nazariy fikrlar rivoji.
74. Sharqda adabiy-nazariy fikr taraqqiyoti
75. Badiiy asarda mazmun unsurlari.
76. O'zbek adabiyotda tur va janrlar masalasi.
77. Modern adabiyoti va uning yuzaga kelishi hamda shakllanishi.
78. She'r vaznlari.
79. She'riy san'atlar va ularning turlari.
80. Sa'j san'ati va uning mohiyati, turlari.
81. Mumtoz adabiyot istilohi, uning ma'no ko'lami.
82. O'zbek mumtoz adabiyotini davrlashtirish masalasi.
83. Adabiy ta'sir masalalari. Zullisonaynlik an'analari.
84. Mumtoz adabiyot taraqqiyotida Qur'oni karim g'oyalari va hadisi sharifdagi fikrlarning o'rni va ahamiyati. Tasavvuf.
85. Mumtoz she'rning shakllanishi. Aruz she'r sistemasi
86. Devon, bayoz va tazkiralar – mumtoz adabiyotni o'rganishda muhim manbalar.
87. Epik she'riyat va unga xos muhim xususiyatlar
88. Mumtoz adabiyotdagi asosiy uslubiy yo'nalishlar. Xuroson, iroq, hind uslublari. Uslublar sintezi.
89. Adabiy ilmlar va ularning tasnifi.
90. Balog'at ilmi.
91. Fasohat.
92. Ilmi bayon.
93. G'azal va uning turlari.
94. Qasida va uning tarkibiy tuzilishi.
95. Mustazodning janr xususiyatlari.
96. Kichik lirik janrlar tavsifi.
97. Musammatlar haqida umumiy ma'lumot.
98. Masnaviy.
99. Tarji'band
100. Tarkibbandning janr xususiyatlari.
101. Mumtoz aruzshunoslik asoslari. Juzv, rukn va bahrlar.
102. Ilmi badi' yoki badiiy san'atlar talqini.
103. Lafziy san'atlar haqida ma'lumot.
104. Takrorga asoslangan san'atlar.
105. Ma'naviy san'atlar haqida ma'lumot.
106. Lafzi-yu ma'naviy san'atlar.

107. Ilmi qofiya. Qofiya unsurlari.
108. Mif va uning badiiy talqinlari.
109. Oilaviy marosim folklori
110. Mavsumiy marosim folklori
111. Xalq dostonlari
112. Doston janri haqida ma'lumot. Xalq dostonlarida turkumlik.
113. Qahramonlik dostonlari
114. Romanik va kitobiy dostonlar
115. Xalq ertaklari.
116. Mehnat qo'shiqlari
117. Xalq termalari
118. Lirik qo'shiqlar
119. Bolalar ertaklari va qo'shiqlari
120. Paremiologiya haqida ma'lumot. Maqol va uning janr xususiyatlari.
121. Topishmoq – paremik janr sifatida.
122. Latifalar, lof
123. Askiya

BAHOLASH MEZONI

Mazkur yo'nalish bo'yicha ikkinchi mutaxassislikka kirish sinovi, mavjud o'quv dasturi asosida tuzilgan bo'lib, o'zbek tili va adabiyot fanlaridan yozma shaklda amalga oshiriladi.

O'zbek tili va adabiyot fanlaridan har bir variantda 4 tadan savollardan tuzilgan bo'lib, 2 ta savol o'zbek tilidan, 2 ta savol adabiyotdandir. Har bir to'g'ri javobga **25** balldan baholanadi. Maksimal ball **100** ball, o'tish bali **55** ball hisoblanadi.

Variantdagi har bir savolga berilgan javoblarning mazmuniga qarab, ularga quyidagicha miqdorda ballar belgilanadi:

1. Mazkur savolning mazmuni aniq, to'liq va mantiqan to'g'ri yoritib berilsa. Bundan tashqari, javob hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti bilan bog'liq xolda, yoritilsa, 21 – 25 balgacha qo'yiladi.

2. Mazkur savolning mazmuni to'liq, yaxshi yoritilsa va hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalangan, mavzular asoslangan, ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yo'l qo'yilsa, 16 – 20 balgacha qo'yiladi.

3. Mazkur savolning mazmuni o'rtacha yoritilsa, javob to'g'ri berilsa, mavzular asoslansa, ammo ayrim noaniqliklar va chalkashliklarga yo'l qo'yilsa, 11- 15 balgacha qo'yiladi.

4. Mazkur savolning mazmuni talab darajasida yoritilmasa va hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti yutuqlaridan foydalanilmasa, savol bo'yicha aniq tasavvurga ega bo'lmasa, umuman javob berilmasa yoki noto'g'ri javob va ma'lumot berilsa, 0-10 balgacha qo'yiladi.

60230100 - Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'lim olish uchun kiruvchilar bilimini aniqlash maqsadida tuzilgan test savollari va baholash mezonini O'zbek tili va adabiyoti hamda O'zbek adabiyotshunosligi kafedralarining 2023-yil 27-iyundagi 10-sonli yig'ilishida muhokama qilinib, ma'qullangan.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sh.M. Mirziyoyev. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2016.
2. Sh.M. Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib va intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2017.
3. Sh.M. Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2017.
4. Sh.M. Mirziyoyev. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2017.

Asosiy adabiyotlar:

1. Arastu. Poetika. Axloqi kabir. T.: «Yangi asr avlodi», 2004
2. Абдуазизов А. Тилшунослик назариясига кириш. – Тошкент: Шарк, 2010. – 176 бет.
3. Valixojayev B. O'zbek adabiyotshunosligi tarixi (X-XIX asrlar). T.: «O'zbekiston», 1993.
4. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili.-Toshkent: O'qituvchi.2008.-1-kitob.
5. Махмудов Н., Нурмонов А. Ўзбек тилининг назарий грамматикаси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995. – 232 бет.
6. Махмудов Н. Тил. – Тошкент: Ёзувчи, 1998. – 40 бет.
7. Миртожиев М., Махмудов Н. Тил ва маданият. – Тошкент: Ўзбекистон, 1992. – 110 бет.
8. Нематов Х., Бозоров О. Тил ва нутқ. –Тошкент: Ўқитувчи, 1993. –32 бет.
9. Нурмонов А., Махмудов Н. ва бошқалар. Ўзбек тилининг мазмуний синтаксиси. – Тошкент: Фан, 1992. – 292 бет.
10. Нурмонов А. Лингвистик белги назарияси.–Тошкент: Фан, 2008. –48 бет
11. Nurmonov.A., Iskandarova Sh. Tilshunoslik nazariyasi.-Toshkent: Fan.2008.- 176 bet.

12. А.Нурмонов Танланган асарлар 3 жилдлик. – Тошкент, Академнашр, 2012.
13. Nurmonov.A. Lingvistik tadqiqot metodologiyasi va metodlari.- Toshkent: Akademnashr.2010.-112-bet.
14. Нурмонов А. Структур тилшунослик илдизлари ва йўналишлари.- Тошкент: Фан. 2009.
15. Nazarov B. O‘zbek adabiy tanqidchiligi. T.: «FAN», 1979.
16. Rasulov A. Tanqid, tahlil, baholash. T.: “Fan”-2006
17. Sayfullayeva R. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Toshkent: O‘qituvchi,2008.
18. Сафаров Ш. Прагмалингвистика.Тошкент: Фан.2008.
19. Турниёзов Н.Қ. Ўзбек тили деривацион синтаксисига кириш. - Самарканд, 1990. – 60 бет.
20. Турсунов У., Раҳматуллаев Ш., Мухторов Ж. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент: Ўзбекистон. 1992. – 392 б.
21. Шоабдурахмонов Ш ва бошқалар. Ҳозирги замон ўзбек адабий тили. – Тошкент. Ўқитувчи, 1980. – 447 б.
22. Sharafiddinov O. Dovondagi o‘ylar T.: «Ma`naviyat», 2004.
23. Элтазаров Ж. Грамматикализация ҳодисаси. //Ўзбек тили ва адабиёти, 1992, № 5- 6.
24. Ўзбек тили грамматикаси. I-том. – Тошкент: Фан. 1975. – 609 б.
25. Гуломов А, Аскарлова М. Ҳозирги ўзбек адабий тили. Синтаксис. – Тошкент: Ўқитувчи, 1987.
26. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent, 2009.
27. Ҳожиёв А. Ўзбек тили сўз ясалиши. –Тошкент: Ўқитувчи, 1989.–109 бет
28. Ҳожиёв А. Тилшунослик терминларининг изоҳли луғати. – Тошкент: Ўзбекистон Миллий энциклопедияси, 2002. – 166 бет.

29. www.gov.uz.

30. www.ziyonet.uz

Veb saytlar.

31. www.google.e-adabiyot

32. [kh-davron kutubxonasi](http://kh-davron.kutubxonasi)